

רי _____ שיחות הגר"ש פינקוס זצ"ל

הוצאה לאור

"הקב"ה, אין רשות אחרת עמו" **מהות ל"ט המלאכות - הוצאה מרשות לרשות**

מלאכת הוצאה - הפתיחה למסכת שבת

המשנה הפותחת את מסכת שבת עוסקת במלאכת הוצאה מרשות לרשות: "יציאות השבת שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ וכו'".

אוצר החכמה

ותוס' שם (ד"ה יציאות השבת) הביא את קושיית ריב"א, "דיני הוצאות שבת היה לו לשנות גבי אבות מלאכות אחר פרק כלל גדול לקמן וכו', והוה ליה להתחיל כסדר, בדברים דמיירי בערב שבת מבעוד יום כגון 'לא יצא החייט במחטו סמוך לחשיכה', ואח"כ במה מדליקין וכירה ובמה טומנין שהם דברים הנוהגים עם חשיכה, ואח"כ במה בהמה ובמה אשה יוצאה דברים הנוהגים בשבת עצמו, ושוב אבות מלאכות של שבת, ודרך התנא לשנות כסדר זה, כמו שמצינו בפסחים דמתחיל בליל י"ד ושוב בי"ד ושוב בשחיטת פסחים שהוא בין הערבים, ואחר כך שונה מאכילת פסחים שהוא בלילה".

כלומר, הרי מלאכת הוצאה היא המלאכה האחרונה בל"ט מלאכות, והיה צריך לפתוח בהלכות ערב שבת, אח"כ בהל' ליל שבת, ובסוף למנות את הל"ט מלאכות, שהוצאה מרשות לרשות היא האחרונה שבהן, ומדוע פתח התנא דוקא במלאכה זו?

העולם כולו - רשות אחת לקב"ה

ישנם כמה תירוצים בתוס', עיי"ש. ויש לתרץ קושיה זו עפ"י דברי חז"ל הנפלאים במדרש (ב"ר פי"א, א, ה).

טורנוסרופוס הרשע שאל את רבי עקיבא: "אם כדברך, שהקב"ה מכבד את השבת. אל ישיב בה רוחות. אל יוריד בה גשמים, אל יצמיח

"הקב"ה, אין רשות אחרת עמו" _____ ריא

הקב"ה

בה עשב" - אם הקב"ה שומר שבת, כיצד הוא עושה בה מלאכות אלו, והרי לכאורה זהו חילול שבת?

ענה לו רבי עקיבא: "אמשול לך משל, לשנים שהיו דרין בחצר אחת, אם אין זה נותן עירוב וזה נותן עירוב, אינם מותרים לטלטל בחצר, אבל אם היה אחד דר בחצר הרי הוא מותר בכל החצר כולה. אף כאן הקב"ה, לפי שאין רשות אחרת עמו וכל העולם כולו שלו, מותר בכל עולם כולו" - העולם כולו נחשב כמו חצר של הקב"ה, ולאדם בתוך חצרו אין איסור להעביר ד' אמות.

1234567

הקב"ה

עד כאן דברי חז"ל.

ויש להקשות על תירוץ זה, שבשלמא אם קושיית טורנוסרופוס הרשע היתה רק על איסור הוצאה מרשות לרשות, הרי שעל זה בא התירוץ שהכל חצר אחת, אבל הרי הקושיה לכאורה היתה לאו דוקא על מלאכת הוצאה, אלא גם על זורע ושאר מלאכות הנעשות בעולם ["אל יצמיח בה עשב"]. מהו א"כ התירוץ שנחשב כאדם המטלטל בתוך חצירו?

אמנם נראה, שהגדרת עניינם של כל הל"ט מלאכות, אכן מתבטאת דוקא במלאכת הוצאה, וכפי שנבאר.

ענין כל הל"ט מלאכות הוא שביתה, שביתה ממלאכה. היות והקב"ה שבת ביום השביעי ולא התעסק בשום ענין של העולם הזה, אלא "ישב על כסא כבודו", כמו כן מחוייב האדם שלא להתעסק בשום ענין מענייני העוה"ז בשבת.

ואיזה סוג מלאכה נאסר בשבת? אומרים חז"ל: "מלאכת מחשבת אסרה תורה" (ב"ק כו ע"ב), התורה לא אסרה על האדם לעבוד בשבת. אדם, אם הוא רוצה, באפשרותו לשאת על גבו משאות כבדים בחצר שיש בה עירוב. האיסור נאמר רק על מלאכה שיש בה יצירה.

כי כשאדם יוצר יצירות חדשות, הריהו כיוצא מהמסגרת המצומצמת שלו. הוא פורץ את הגדרים הסגורים שלו, ובונה דברים חדשים, וזוהי מהותם של כל ל"ט המלאכות שנאסרו בשבת.